

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Sol Triplex In Eodem Universo

Hermann, Amand

Sultzbaci, 1676

Quæstio Prima. An Cœlum sit unum ex Elementis, vel aliud ex iis
compositum?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95850](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95850)

jori bonitate, sapientia & potentia, ergo nihil perfectius quoad modum producendi producere potest: Ant. patet, quia illa omnia sunt realiter Essentia Divina, qua melius aliquid excogitari non potest, D. Bernardo teste lib. 5. de Confid. cap. 7. & 11.

Probatur secunda pars: Quia omnia propter seipsum operatus est Dominus, & ipse est omnium rerum Conditorum ultimus Finis, quo melior esse nequit: quamvis negandum non sit, quod mundum quoad ultimum finem, & quoad media ad hunc attingendum meliorem producere possit.

Deus posset plures stellas, arbores, animalia, &c. terras magis fructiferas, quam defa-cto sint, producere; Nam ut D. Augustinus loquitur: *Dandum est, Deum aliquid posse, quod nos cogitare non possumus.*

Opponitur Auctoritas D. Augusti. lib. 3. de lib. arb. c. 5. dicens: *Quidquid recta ratione melius tibi occurrerit, scias fecisse Deum tanquam bonorum omnium Conditorem: ergo mundus perfecti non potest.* Respondeo negando conseq. Primò quia ibi vult D. Augustinus omnia, quae facta sunt, ita facta esse perfecta, ut in Essentia ista perfectiora esse non possint. Secundò non posse esse perfectiora secundum modum, & finem, unde quidquid recta ratio dicit de modo & fine, eò certè omnia facta sunt.

IX. *Solvitur auctoritas ex D. Aug.*

VIII. *Mundus mundior esse potest, tam quoad pluralitatem specierum, rerum ordinem, &c. Patet quia*

DISPUTATIO III.

DE NATURA COELORUM.

QUAESTIO I.

An Caelum sit unum ex Elementis, vel aliud corpus ex in compositum?

I. *Circa utramque partem plurimae fuerunt Antiquorum Sententiae & errores; Egyptii enim Caelum ignem esse dixerunt, qui ascendens sursum usque ad summum, & obfuculo deprehensio circumvolvitur in gyrum, quemadmodum etiam facit hic detentus in Concameratis farnacibus; quod etiam sentit Plotinus, Empedocles asseruit Caelum esse aërem vi ignis concretum, sicut sublunariibus aqua vi frigoris congelatur, ut refert Plutarchus, quod etiam non obscurè indicat Laertius in ejus vita, cum dicit, eum putasse Caelum habere Chrystallinam naturam, & omnium animalium genere esse refertam; Solem verò esse ingentem Massam igneam. Anaxagoras, ut illi tribuit Laertius, putavit Caelum esse ex lapidibus compositum, solem verò ferrum ignitum, quod de stellis etiam tenuit Diogenes. Chaldaei ex Scaligero voluerunt Caelum esse compositum ex igne & aqua. Plato in Thimaeo asserit, Caelum esse compositum ex floribus, & ut Proclus loquitur ex deliciis Elementorum, hoc est ex purioribus partibus eorum. Plurimi SS. Patres licet non approbent horum dicta, nec his erroribus assentiantur, docent tamen Coelos esse compositos ex Elementis his inferioribus, alii tamen contrarium sustinent; Unde*

est major, quia est perfectius ceteris corporibus simplicibus, ut docet D. Augustinus lib. 6. imperf. cap. 8. dicens: *Caelesti corpore nihil est in Corporibus melius.* lib. 13. Confess. cap. 32. *Videmus firmamentum Caeli, primum corpus mundi, & lib. 3. lib. arbit. cap. 5. Corpora caelestia corporibus terrestribus magna differentia praepont: Sed corpora integritate alia mundi, ut Elementa, habent naturam distinctam simplicem, ergo etiam Caeli.*

Probatur secundò: Quod movetur motu perfectiori & simpliciori est in se perfectius, & simplicius, sed Caeli moventur motu perfectiori & simpliciori, ergo sunt etiam perfectiores & simpliciores: Major patet ex 8. Phys. & lib. 1. de Caelo, quia motus sequitur naturam: Probatur minor: Quia Caeli moventur motu circulari, sed hic est perfectior & simplicior, quam rectus, ergo.

III. *Probatur id ex motu perfectiori.*

Probatur tertio: Si caelum esset Elementum, deberet ei competere naturaliter alteratio, quae competit Elementis, sed haec non competit, ergo; Probatur minor, Nulla potest esse alteratio, ubi nulla nequit esse corruptio, sed, &c. ergo.

Probatur quarto: Caelum non est Ignis, nec Aër, nec Aqua, nec Terra, ergo non est ullum Elementum; consequentia patet, quia tantum sunt quatuor, ex D. Aug. serm. 63. Divers. cap. 23. & lib. 2. de moribus Manich. cap. 8. & communi consensu Philosophorum: Probatur Ant. primò non est Ignis, tum quia aliàs activitate sua omnia combureret ob immentam molem, & solidissimam materiam in qua esset; Tum quia ignis fluidus est, solidi autem sunt Caeli ex Jobo; Tum quia ex se totaliter lucerent, nec Eclypsarentur per absentiam solis; Tum quia aquae superiores, utpote graviore & multae, eum extinguerent. Secundò non est Aër, aut Aqua concreta; Tum quia sic illa Elementa perpetuò contra statum naturalem manerent, & extra

IV. *Probatur etiam per enumerationem.*

II. *Dico I. Caelum non est aliquod unum ex Elementis. Ita SS. Patres, Theologi, & Peripatetici communiter.*

Probatur primò: Caelum est pars integralis Mundi, ergo debet habere naturam simplicem distinctam ex aliis partibus; Probatur conseq. Quia non est potior ratio cur aliae partes integrantes mundi, haberent distinctam naturam simplicem, quam Caelum; imò

F. Amandi Hermann Physica.

Bbbb pro.

proprium locum; Tum quia si esset aqua ab igne vicino & à velocissimo motu, & attritione jam dudum esset dissoluta; Tum quia Aqua non posset tantos calores in inferioribus causare; Et idem currit de Aère; Et insuper quomodo aër posset concrefcere? non per ignem, quia ejus est rarefacere aërem, non condensare. Quòd autem non sit Terra, de se patet. Verum in Contrarium

V.
Explicatur
SS. Patres
subjectis.

Opponitur Autoritas Scripturæ & Patrum, nam illa Cælum vocat Firmamentum, illudquè collocatum asserit in medio aquarum, ut videlicet earum frigore ejus calor, & ardor temperaretur, ergò est ignis. Istorum verò, aliqui ob id ipsum affirmant in Cælo collocatas aquas, ut sunt ipse Augustinus lib. II. Civit. cap. ult. Basilius, Justinus Martyr, &c. Aliqui verò voluerunt illud esse aqueum, ut Theodoretus, Beda, Hugo, &c. Alii dicunt esse aërem valdè benè condensatum, ita Basilius & Ambrosius in suo hexameron. Sed Respondeo, per Firmamentum in Scriptura non intelligi unum aliquod Cælum, sed ex Divo Augustino omnes usquè ad puriorem regionem aëris, supra; Unde ipse non dicit, aquas esse collocatas ad refrigerandum, sed ob alias rationes, quæ licèt sint nobis ignotæ de aquis tamen nulla est dubitatio facienda, cum Scripturæ sit major Autoritas, quàm cujusquè humani ingenii capacitas. Deinde ipse ignem, & ætherem vocat frequenter Cælum, ut lib. 3. Gen. litt. cap. 3. ubi dicit: *Quatuor nobissimis mundum constare Elementis, Cælo (Igne) Aquâ, Terrâ, Aère*; Et Serm. 147. Temp. cap. 6. ait: *Æther est Cælum, & ignis ille liquidus Cælum est. Quod super aërem Cælum est, æther est.* Ad alios autem Patres dico, illos velle tantum Cælos esse factos ex materia aquæ, non verò ipsos esse aquam.

VI.
Non omne
quod super
eminet levissimum est.

Arguitur etiam ratione: Cælum est super omnia Corpora alia, ergò est ignis; Probatur Conseq. levissimum supereminens omnibus ignis est, sed Cælum supereminet omnibus, ergò ignis est. Respondeo negando Conseq. Cujus probat. majorem distinguo. levissimum supereminens omnibus ignis est si sit levissimum, & ex iis quæ sursum feruntur, concedo majorem; Si non constet esse levissimum, & sit ex illis quæ non feruntur sursum, nego majorem; Et distinguo similiter minorem, Cælum supereminet omnibus ratione levitatis, & quòd sursum feratur, nego; ex alia perfectione & natura, concedo minorem.

VII.
Cælum non
est compositum
ex elementis.

Dico 2. Cælum non est unum aliquod Corpus ex Elementis compositum. Est Authorum supra.

Probatur primò: Quia nullum mixtum naturaliter motu circulari movetur, sed cælum movetur naturaliter motu circulari, ergò nullum est mixtum; Patet major: Quia omnia mixta moventur motu recto: Probatur minor cuicunque corpori debet correspondere naturalis motus aliquis, quia

quodlibet dicit inclinationem ad suam perfectionem, sed Cælo nequit alius motus correspondere, quàm Circularis, ergò: Probatur minor; Aliàs deberet inclinationem dicere ad motum rectum, sed ad hunc non potest dicere, alioquin defactò semper esset sub motu violento, quia semper sub motu circulari.

Probatur secundò: Cælum vel est compositum ex Elementis ad æqualitatem, vel ad inæqualitatem, neutrum dici potest, ergò. Probatur minor; Non ad æqualitatem quia tunc haberet tantum gravitatis, quantum levitatis, & sic non posset se magis in hanc partem movere quàm in illam: Non etiam ad inæqualitatem, quia tunc erit aliquis prædominatio, sed omnis motus fit secundum Elementum prædominans, & si prædominaretur ignis moveretur sursum, si terra, vel aqua moveretur deorsum, ergò.

Probatur tertio: Cælum est positum in supremo loco supra omnia Elementa, & mixta, ergò non potest esse compositum ex Elementis: Probatur consequentia, quod in natura communicat, ergò nec in loco, quia non videtur cur natura, & Author ejus illud ab hac lege exciperent, sed in loco non communicat, ergò nec in esse. Confirmatur primò: Quia si esset aliquod compositum, deberet habere aliquam gravitatem, videtur autem inconveniens tantam gravitatem ponere supra corpus levissimum, ignem. Confirmatur secundò: Deberet esse corruptibile sicut sunt omnia mixta, tale non est, ergò.

Probatur quarto: Cælum est agens primum & universale, ergò non potest esse Compositum ex Elementis: Probatur conseq. quia agens debet esse prius naturâ iis in quæ agit, sed agit in Elementa & mixta, ergò. Confirmatur, quia nullum mixtum potest habere perfectiores operationes, si est homogeneum & inanimatum, quàm illa ex quibus compositum est, Cælum autem habet perfectissimas & diversissimas operationes, ergò. Sed in contra

Arguitur: Ubiunque reperiuntur eadem accidentia, eadem est natura, per ipsa enim inquirimus, naturas rerum, sed in Cælo reperiuntur accidentia Elementorum, ergò etiam eorum natura: Probatur minor; Tum quia in Cælo est lumen, soliditas, plantities, quantitas, colores, sol enim est aureus, luna argentea, Mars rubicundus, Saturnus fuscus; &c. Tum quia in ipsis sunt Elementorum qualitates activæ, humectant, calefaciunt, frigefaciunt, nam secundum Ptolomæum luna est humida; Saturnus frigidus, & modicè siccus; Mars siccus, & igneus; Jupiter temporatus; Venus humida; & Mercurius exsiccativus. Respondeo distinguo. majorem: Ubiunque reperiuntur eadem accidentia, eadem est natura, si sint accidentia propria specifica, & concedo: Si accidentia sint communia, & generica, nego majorem. Unde quia in Cælis reperiuntur quantitas, soliditas, plantities, in-

Indicatur quod habeat aliquam naturam communem genericam cum Elementis, non vero specificam, illa etenim accidentia non sunt propria Elementis ut sequantur differentiam ipsorum, consequenter ex illis parum infertur; minis ex coloribus, quia illi colores sunt tantum apparentes ex varia reflexione luminis per medium ad nos variati. Et per hoc patet ad probationem primam minoris. Pro secunda respondeo distinguo: Ant: In Cælis & Astris sunt qualitates activæ elementorum formaliter & actu, nego; eminenter, & in Virtute, seu effectivè, concedo Ant: & nego consequentiam.

Instatur: Quod aliquod Corpus habeat aliquam Qualitatem formaliter activam, verbi gratiâ, ignis, propriè & formaliter calefaciendi, non aliunde cognoscitur, nisi ab experientia sensuum, & ab ipso effectu, quem experimur ab igne, sed Cæli & astra æquè effectum istum producant, & nos eum experimur, ergo: Patet major: Quia si hæc ratio tollatur, non habebimus media, per quæ poterimus cognoscere aliquid esse formaliter calidum, vel non; probatur minor, quia non minus experimur nos calefieri à sole, quam ab igne. R. distinguo: ma: Quod aliquid: &c. si contra sensum & experientiam ratio non convincat contrarium, concedo maj. Si convincat, nego maj. & distinctâ similiter minori, nego consequentiam. Itaque licet Cæli & Astra calefaciant, &c. quia tamen constant naturâ simplici & incorruptibili, ideo non debent in se formaliter habere illas qualitates.

Urgetur: In Cælis aliqua partes sunt rariiores, alia: densiores, alia: lucidiores, alia: obscuriores, ergo Cæli sunt mixti: Ant. patet ex Philosopho 1. Meth. cap. 4. id docente. Probatur conseq: Quia illa diversitas oritur ex majori & minori perfectioni, & imperfectiori mixtione, sed &c. ergo. Respondeo negando conseq: cum sua probatione, sed oritur ex raritate & densitate, quæ consequitur quantitatem talis corporis.

QUÆSTIO II.

An Cæli sint compositi ex materia & forma?

Supposito, quod Cæli non sint mixti ex Elementis, quodque sint corpora simplicia, difficultas nunc est, an sint compositi ex materia, & an hæc materia sit ejusdem rationis cum nostra? In qua difficultate Averroës pluribus in locis docet Cælum esse omnino corpus simplex omnis Compositionis ex materia & forma expers, quod aliquando solet dici materia, quia subjicitur accidentibus, ut quantitati, &c. congruentius tamen habet rationem subiecti. Contraria tamen sententia tamen sententia est universaliter omnium Philosophorum, Theologorum, & plurimorum Patrum, cum quibus

Dico I. Cælum est compositum Physicè ex materia & forma substantiali.
F. Amandi Hermann Physica.

Probatur primò: Ex Autoritate Sanctorum Patrum D. Augustini lib. de Gen. imperfect: cap. 17. ubi dicit: *Quod Cælum, & terra appellatum est, materies erat quadam confusa, de qua mundus, qui duabus maxime partibus, Cælo & terrâ constat, digestus Elementis & acceptâ formâ, fabricaretur.* D. Bernardi Serm. de S. Martino, ubi ait: *Sicut enim sunt corpora terrestria, sic sunt & corpora Cælestia, sed longè verò alia Cælestium gloria, alia terrestrium.* lib. 5. de Confid. cap. 3. sic de Cælis loquitur: *Ista siquidem omnia estis supra loco, precio infra sunt, & dignitate natura, sunt enim corpora, & alibi*

Probatur secundò ratione: Cælum est substantia sensibilis, ut asserit D. Bernardus Sermone 27. in Cant: *Corporis sensibus subjacens, & de se certum est, & indubitatum, ergo est compositum: Probatur consequentia, si non esset compositum, esset vel sola materia, vel sola forma, sed neutra sola esset potest, ergo; Probatur minor, non sola materia, quia hæc est incompleta, & per se defectò non movetur, sed cælum est completum & perfectum moveturque per se, ergo: Non etiam est sola forma, quia vel esset materialis, & hoc non, ob idem argumentum, & quia hæc non nisi miraculosè est sine subiecto, Cælos autem esse tales naturaliter non miraculosè certum est; vel Spiritualis, & tunc vel partialis & incompleta; & hoc non, sola enim anima rationalis est talis, & iterum, quia tunc Cælum ordinaretur ad Constitutionem alterius compositi, sicut ordinatur anima, quod falsum est: vel esset totalis & completa, & hoc etiam non, quia sequeretur quod esset intellectu, & voluntate præditum, quia proprietates & potentia sequuntur naturam, sed intellectus & voluntas, sunt potentia substantia spiritualis completa.*

Probatur tertio: In Cælo non minus, quam in rebus sublunaribus reperitur quantitas, figura, densitas, raritas, obscuritas, & claritas, sed ex his arguuntur omnia constare materia, ergo etiam Cælum constat: Probatur minor, quia quantitas immediatè inheret substantia materiali, figura est quidem modus quantitatis, raritas, & densitas consequuntur corpoream substantiam veluti proprietates, nam raritas ex Philosopho est magna quantitas in parva materia propria, & densitas est parva quantitas in multa materia; similiter claritas & obscuritas sunt corporibus propria.

Dices: Non repugnat substantiam corpoream simplicem esse, carentem compositione ex materia & forma, & tamen sit subiectum quantitatis, & similium accidentium, ergo ex hac ratione non probatur Conclusio, consequenter Cælum erit tale corpus cum spectet ad universi pulchritudinem, ut in eo sint talia corpora simplicia. Respondeo 1. Antec: non esse certum, qui enim teneret extensionem quantitatis fieri ratione materiae, & omnem quantitatem essentialiter respicere materiam: Ant: facile negaret. Respondeoposito, quod sit

III. Non potest esse sola materia vel sola forma.

IV. Probatur etiam ex accidentibus.

Bbbb a possi